

तराई-मधेश समृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७९ (पहिलो संशोधन)

स्वीकृत मिति: २०८०/०६/१०

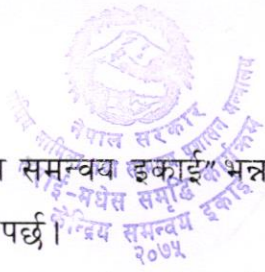
प्रस्तावना: तराई-मधेशका मानव विकास सूचकाङ्कमा तुलनात्मक रूपमा पछाडि परेका स्थानीय तहमा भौतिक पूर्वाधार लगायत विकासका कार्यक्रमहरू एकीकृत रूपमा सञ्चालन गरी सघन रूपमा आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरण गर्न एवम् जनताको सार्वजनिक सेवामा पहुँच अभिवृद्धि तथा जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन तराई-मधेश समृद्धि कार्यक्रम मार्फत आवश्यक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरी सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

विनियोजन ऐन, २०८० को दफा ९ को उपदफा (२) बमोजिम सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले यो निर्देशिका बनाई लागू गरेको छ।

परिच्छेद -१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस निर्देशिका को नाम "तराई-मधेश समृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०८०" रहेको छ।
(२) यो निर्देशिका तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अन्यथा अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा,-
  - (क) "अनुदान" भन्नाले यस कार्यक्रम मार्फत् उपलब्ध हुने सशर्त अनुदान सम्झनु पर्छ।
  - (ख) "आयोजना" भन्नाले तराई-मधेश समृद्धि कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित आयोजना सम्झनु पर्छ।
  - (ग) "आयोजना छनौट समिति" भन्नाले दफा १६ बमोजिम गठित समिति सम्झनु पर्छ।
  - (घ) "उपभोक्ता समिति" भन्नाले यस कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित आयोजनाबाट प्रत्यक्ष लाभ पाउने उपभोक्ताहरू सम्मिलित भई आयोजना निर्माण, कार्यान्वयन तथा व्यवस्थापन गर्न गठन भएको समिति सम्झनु पर्छ।
  - (ङ) "कार्यक्रम" भन्नाले तराई-मधेश समृद्धि कार्यक्रम सम्झनु पर्छ।

- (च) “केन्द्रीय समन्वय इकाई” भन्नाले दफा १८ बमोजिम गठन भएको इकाई सम्झनु पर्छ।
- (छ) “मन्त्रालय” भन्नाले सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।
- (ज) “स्थानीय तह” भन्नाले अनुसूची-१ मा उल्लिखित गाउँपालिका, नगरपालिका, उप-महानगरपालिका र महानगरपालिका सम्झनु पर्छ।

३. निर्देशिकाको उद्देश्य : यस निर्देशिकाको उद्देश्य देहायबमोजिम रहेको छः

- (क) तराई-मधेशका आर्थिक, सामाजिक रूपले पछाडि परेका वर्ग, समुदाय र भौगोलिक क्षेत्रको पहिचान गर्नु,
- (ख) कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्थानीय तह किटान गर्नु,
- (ग) आयोजना तर्जुमा र प्राथमिकीकरणलाई सुनिश्चित गर्नु,
- (घ) बजेट निकास र खर्चलाई पारदर्शी तथा बस्तुनिष्ठ बनाउनु,
- (ङ) स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराइने स्रोतलाई प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा लगानी गर्ने आधार र प्रक्रियाबारे स्पष्टता कायम गर्नु,
- (च) आयोजना तर्जुमा र व्यवस्थापनलाई सरल, पारदर्शी र व्यवस्थित गरी आयोजना कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी तथा उत्तरदायी बनाउनु,
- (छ) अनुदान उपलब्ध गराउने आधार र प्रक्रिया स्पष्ट पार्नु,
- (ज) कार्यक्रम कार्यान्वयनमा तादात्म्यता तथा एकरूपता कायम गर्नु।

परिच्छेद -२

कार्य सञ्चालन गर्ने क्षेत्र र बजेटको व्यवस्था

४. कार्यक्रमको कार्यक्षेत्र: मानव विकास सूचकाङ्क न्यून रहेका तथा गरिबीको समग्र दर र गहनता उच्च रहेका तराई मधेशका अनुसूची-१ मा उल्लेखित स्थानीय तहमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
५. लागत साझेदारी: (१) आयोजना सञ्चालनका लागि कार्यक्रमको तर्फबाट अधिकतम सतरी प्रतिशत र स्थानीय तहको न्यूनतम तीस प्रतिशत लागत सहभागिता रहनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि दफा ७ को उपदफा (२) को खण्ड (झ) बमोजिमका आयोजनाको हकमा स्थानीय तहको लागत सहभागिताको अंश न्यूनतम दश प्रतिशत हुनेछ।

(३) यस निर्देशिका बमोजिम आयोजना छनौट गर्दा बढी लागत साझेदारी गर्ने स्थानीय तहले माग गरेका आयोजनालाई विशेष प्राथमिकता दिन सकिनेछ।

तर स्रोत अभावका कारणले लागत साझेदारी गर्न नसक्ने स्थानीय तहको हकमा मन्त्रालयले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ।

(४) उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन गरिने आयोजनाको हकमा स्थानीय लागत साझेदारीसहितको कूल स्वीकृत बजेटको कम्तीमा दश प्रतिशत रकम उपभोक्ता समितिबाट लागत सहभागिता व्यहोर्नु पर्नेछ।

६. अनुदान उपलब्ध गराउने आधार: (१) स्वीकृत आयोजना कार्यान्वयनका लागि माग, आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा प्रति आयोजना न्यूनतम रु. पच्चीस लाखदेखि अधिकतम दुई करोडसम्म अनुदान उपलब्ध गराइनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि दफा ७ को उपदफा (२) को खण्ड (झ) बमोजिमका आयोजनाको हकमा न्यूनतम दुई लाखदेखि अधिकतम दश लाखसम्म अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(३) विशेष प्रकृतिका आयोजना सञ्चालन गर्नुपर्ने अवस्थामा सम्बन्धित स्थानीय तहको जनसङ्ख्या, क्षेत्रफल, मानव विकास सूचकाङ्क, मानव गरिबी सूचकाङ्क तथा आर्थिक सामाजिक रूपले पछाडि परेका वर्ग र समुदायको आवश्यकतालाई समेत आधार मानी मन्त्रालयले अनुदान सीमा वृद्धि गर्न सक्नेछ।

(४) कार्यक्रम अन्तरगत सञ्चालन हुने आयोजनाहरू आवश्यकता अनुसार बहुवर्षीय रूपमा पनि सञ्चालन गर्न सकिनेछ। यसरी बहुवर्षीय रूपमा आयोजना सञ्चालन गर्दा अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(५) यस निर्देशिका बमोजिम उपलब्ध गराइने अनुदान रकमको सीमा स्थानीय तहले सभामा बजेट पेश गर्नु अघि वा पछि पनि उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(६) स्थानीय तहले उपदफा (५) बमोजिम प्राप्त बजेट सीमाको आधारमा यस निर्देशिका बमोजिम लागत साझेदारीका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ।